

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	UMENIE A KULTÚRA
PREDMET	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	VYV
ROČNÍK	SIEDMY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA PRÍRODNÁ ZÁHRADA V AREÁLI NAŠEJ ŠKOLY

Úvod

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

Charakteristika predmetu

Výtvarná výchova je predmet, na ktorom žiaci prostredníctvom výtvarných činností spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu). Všetky ostatné didaktické formy ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a podobne sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok, diskusií).

Ťažiskom je práca žiakov s výtvarnými materiálmi, technikami a nástrojmi (od ceruzky až po fotoaparát a počítač). Zahŕňa tvorbu od vymyslenia nápadu (čo chcú žiaci vytvoriť), cez nachádzanie formy (ako to vyjadriť), až po realizáciu (schopnosť previesť nápad a formu v materiáli prostredníctvom výtvarnej techniky). Prostredníctvom tohto procesu sa jednak zvyšuje gramotnosť žiakov - schopnosť rozumieť vizuálnym znakom na základe vlastnej skúsenosti, jednak sú uvádzaní do znalosti rôznych foriem súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Žiaci touto formou získavajú dôležité kompetencie porozumenia reklame, filmu a videu, dizajnu, architektúre; fotografiám obrazom a objektom, ktoré ich obklopujú a vytvárajú ich „obraz sveta“.

Ciele predmetu

Hlavný cieľ predmetu

Žiaci sú prostredníctvom aktívnych činností uvádzaní do vizuálnej kultúry a komunikácie - na úrovni poznania i vlastného vyjadrovania.

Žiaci:

- spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení - výtvarného umenia, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu, rozumejú im a získavajú základnú gramotnosť v ich používaní,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti, schopnosti reagovať na vizuálne podnety a výtvarne ich spracovávať,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- spoznajú a slovne pomenujú (výraz), formu, námet umeleckých diel a svoj zážitok z nich výtvarne interpretujú,
- poznávajú vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce smery moderného a súčasného umenia a historické slohy,
- osvojujú si primerané kultúrne postoje, názory a hodnotové kritériá; cez zážitky aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel sú uvádzaní do poznávania hodnôt umenia a kultúry - vo vzťahu k tradícií a na úrovni aktuálneho myslenia a interpretácie.

Kompetencie

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa

- plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť
- hľadať a rozvíjať účinné postupy vo svojom učení
- využívať rôzne stratégie učenia
- kriticky pristupovať ku zdrojom informácií, informácie tvorivo spracovávať a využívať pri svojom štúdiu a praxi

Sociálne komunikačné kompetencie

- vecne, správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov (IKT, knižné zdroje)
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti,

Kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- používať matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách

Kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií

- osvojiť si základné zručnosti v oblasti IKT ako predpoklad ďalšieho rozvoja
- používať základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou
- dokázať využívať IKT pri vzdelávaní

Kompetencia riešiť problémy

- analyzovať vybrané problémy
- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych problémových úloh
- využívať informačné a komunikačné technológie pri riešení problémových úloh
- používať základné myšlienkové operácie a metódy vedeckého poznávania pri riešení problémových úloh
- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh
- zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy
- logicky spájať poznatky z rôznych predmetov a využiť ich pri riešení problémových úloh
- prijímať svoju zodpovednosť za riešenie problémov
- dokázať sa poučiť z vlastných chýb a chýb iných

Kompetencie sociálne a personálne

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne si radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti

- hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení
- prijímať ocenenie, radu a kritiku, čerpať poučenie pre svoju ďalšiu prácu

Kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- uvedomiť si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti
- ceniť si a rešpektovať umenie a kultúrne historické tradície
- poznať pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu)
- správať sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám
- byť tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr

Vzdelávací štandard

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoriť rôzne typy kompozície zo zvolených prvkov. 	<p>poriadok a chaos - usporadúvanie prvkov v kompozícii náhodná a konštruovaná zostava</p> <p>kompozícia</p> <p>symetrické - asymetrické usporiadanie,</p> <p>rytmus - arytmia, zámerná -náhodná kompozícia (automatizmus, improvizácia, neporiadok), geometrická a lyrická</p> <p>abstrakcia, akčná maľba</p>

Možnosti zobrazovania videného sveta – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p>	<p>zobrazovanie priestoru lineárna perspektíva</p> <p>pozorovanie a konštrukcia interiér</p>

<p>- zobrazit' jednoduché priestorové vzťahy v perspektíve.</p>	<p>zobrazenie architektonického tvaru v krajine - exterier lineárna kresba kolorovanie renesančné zobrazenia perspektívy(F. Brunelleschi, Massacio, P. della Francesca, L.da Vinci...)</p>
---	---

Podnety výtvarného umenia – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať podstatné znaky umenia pop-artu, - pomenovať súvislosti a rozdiely medzi vybranými umeleckými štýlmi. 	<p>dadaizmus a pop-art (obrazy, objekty, asambláže) dadaistický text, dadaistický objekt ready-made - kompozícia z nájdeného predmetu pop-art - výtvarné hry s reklamou(ikonografia každodennosti, masmédií, reklamy), zväčšeninou, zmnožením, materiálou zmenou(napríklad mäkká plastika) nový realizmus (dekoláž, konkrétna poézia, kompresia, akumulácia...)</p>

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p>	<p>renesančné umenie (maliarstvo, sochárstvo, technické návrhy, architektúra)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - poznať typické znaky renesančného maliarstva, sochárstva a architektúry, - rozpoznať typické prvky vybraných umeleckých slohov - ich súvislosti a rozdiely. 	<p>výtvarné reakcie žiakov (napr. renesančná móda, doplnky, stroje, stavby...)</p> <p>uvedenie do dobovej situácie - príbeh renesančného umelca</p>
--	--

Škola v galérii – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy</p> <p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovne a výtvarne interpretovať videné výtvarné dielo. 	<p>slovo a obraz (porovnanie slovného opisu a zobrazenia toho istého motívu)</p> <p>výtvarná interpretácia umeleckého diela podľa slovného opisu inej osoby a podľa vlastného videnia diela v galérii (alebo reprodukcie) vlastný opis (námetu, témy, príbehu výtvarného diela v galérii - na reprodukcii)</p>

Podnety architektúry – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy</p> <p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť charakteristické funkcie architektonického priestoru, rozlíšiť výraz architektonického priestoru, - nakresliť návrh architektúry vybraného typu. 	<p>návrhy architektúr s rôznou funkciou a účelom charakteristika členenia, tvaru a výrazu</p> <p>funkcie architektonického priestoru: priestor pre sústredenie, učenie sa, výtvarné činnosti, pohyb, odpočinok spoločný a súkromný priestor, sviatočný (posvätný) a všedný priestor, vonkajší a vnútorný priestor</p>

	výraz architektonického priestoru: (napr. stiesnený, smutný, chladný, intímny, príjemný, veľkolepý, slávnostný, veselý...) typy architektonických priestorov
--	--

Podnety fotografie – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - použiť pri fotografovaní vhodnú expozíciu a režim.	fotografovanie krajiny, premeny denného svetla formát, výrez, približovanie, detail a celok ukážky krajinárskej fotografie

Podnety filmu a videa – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - pripraviť krátky scenár a storybord videa.	scenár, príprava videa, klipu (námet, akcia, dej) rozkreslenie kľúčových scén - storybord návrh postáv (výzor, kostým) návrh filmovej scény, kostýmu ku scenáru

Elektronické média – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:	telesá v 3D programe (nástroje, Rectangle, Circle, Move, Copy, Push/Pull, Select, Line,

<ul style="list-style-type: none"> - nakresliť telesá v 3D programe, - vytvoriť vlastnú kompozíciu spájaním 3D telies v grafickom programe. 	<p>Arc, Eraser, Zoom, PaintBucket) kompozície z kvádrov, kociek a valcov, alebo architektúra kopírovanie, spájanie, telies vyfarbovanie telies a priradovanie textúr ukladanie modelov do formátu skp export do formátu jpg</p>
---	---

Podnety dizajnu – 2 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navrhnuť tvar úžitkového predmetu. 	<p>návrh dizajnu výrobku (napr. automobil, bicykel, domáci spotrebič, počítač, športové náradie ...)</p> <p>tvar vo vzťahu k funkčnosti a vizuálnej zaujímavosti</p> <p>dizajn výrobkov a transportdizajn (dizajn dopravných prostriedkov)</p>

Tradície a podnety remesiel – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výtvarne interpretovať vybrané typické zvyky alebo pamiatky svojho regiónu. 	<p>legendy a história regiónu (obce, sociálnej skupiny) pamiatky regiónu a ich príbehy miestne zvyky</p> <p>miestne remeselné tradície, ich história</p> <p>výtvarná interpretácia regionálnych legend, histórie, pamiatok, remeselných tradícií</p>

Synestetické podnety – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - výtvarne vyjadriť subjektívnu vizuálnu predstavu chuťového vnemu.	vyjadrenie chutí výtvarnými prostriedkami (zobrazujúcim alebo abstraktným spôsobom) koreniny, bylinky, čaje, jedlá a ich farebné (tvarové, materiálové, gestické ...) vyjadrenie

Podnety poznávania sveta – 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - vytvoriť grafické znázornenie gramatických pojmov alebo vzťahov, - porovnávať súvislosti, vzájomné vzťahy medzi výtvarnými znakmi (zobrazeniami) a slovami.	výtvarné interpretácie gramatických tvarov (napr. slovných druhov, vetných členov, homoným, synonym, opozít ...) priradovanie výtvarných znakov ku slovám vizuálna poézia (náhrada slov grafickými znakmi, obrazmi, fotografiami, prírodninami alebo objektmi alt. predmetmi) pozn. téma súvisí s tematickými celkami: podnety výtvarného umenia (dadaizmus)

Metódy a formy práce

Najčastejšie používané metódy:

- výklad
- pozorovanie
- porovnávanie

- rozbor
- motivácia
- práca s odbornou literatúrou
- projektové vyučovanie
- skupinové vyučovanie

Najčastejšie využívané formy:

- samostatná práca
- skupinová práca
- projektové vyučovanie
- vyučovanie v prírode
- exkurzia

Formy vyučovania úzko súvisia s témou. Podľa toho volíme, či je vhodnejšie pracovať v triede alebo v prírode. Exkurzia je vhodná pri téme Škola v galérii. Individuálna práca je vhodnejšia, ak nám ide o hlbší zážitok a sebaujedenie jednotlivca. Skupinová práca výborne rozvíja komunikačné schopnosti žiakov a vedie k spolupráci a vhodnej organizácii práce v skupine.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 7. ročníku je predmet klasifikovaný.

Špecifikom výchovy prostredníctvom výtvarných činností a výtvarného vyjadrovania je, že sa v rámci jej procesu očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii techník, nástrojových a koordinačných zručností, ale najmä v oblasti vytvárania svojich osobných symbolických reprezentácií skutočnosti (obrazov, objektov, priestorových riešení, akčných a procesuálnych vyjadrení svojej fantázie, predstáv a reality vonkajšieho sveta). Výtvarná výchova a výchova umením na ZŠ, sú predmety, ktoré sa nenapĺňajú realizáciou požadovaného programu (edukačnej úlohy), ale v ktorých je tento program len východiskom k samostatnému (tvorivému) výtvarnému vyjadrovaniu sa žiaka. Ináč by nespĺňala svoje ťažiskové poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere aktívnej otvorenosti voči interpretáciám a vyjadrovaniu sveta a seba, orientovať žiaka k tvorivému prístupu - či v rámci sebavyjadrovania alebo riešenia zadaných úloh.

Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Tu musí učiteľ brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus. Pri hodnotení žiaka má prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi a s nastavenými kritériami, pred porovnávaním s výkonmi iných žiakov. Učiteľ nemusí hodnotiť každú prácu. Nenosenie učebných pomôcok bude učiteľ riešiť zápisom, prípadne výchovným opatrením.

Stupeň hodnotenia:

výborný

- žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu,
- žiak dokáže vyjadriť veku primerané postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti vizuálnej kultúry,
- žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni,
- žiak preukazuje veku primerané mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania vlastných koncepcií,
- žiak dokáže veku primerane pomenúvať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky,
- žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a druhoch vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách),
- žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných,
- žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku

chválitebný

- žiak v podstate spĺňa kritériá 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.

dobry

- žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitnosť, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.

dostatočný

- žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach

nedostatočný

žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces. Nebudeme používať stupeň nedostatočný v celkovom hodnotení (len vo výnimočných prípadoch).

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	1. Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Poriadok a chaos. Zámer a náhoda.
	2. Možnosti zobrazovania videného sveta	Zobrazovanie krajiny
	3. Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia	Dadaizmus, neodada. Pop-art. Akčné umenie.
	4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Renesančné umenie
	5. Škola v galérii	Slovo a obraz
	6. Podnety architektúry	Škola, obchodné centrum
	7. Podnety fotografie	Fotografická reportáž
	9. Elektronické média	Zobrazovanie priestoru, Portrét - morfing
	10. Podnety dizajnu	Výrobok – ťažítka z kamienka
	11. Tradície a podnety remesiel	Remeslá a odevy. Podnety čipkárstva.
	12. Synestetické podnety	Vizuálna poézia
	13. Podnety poznávania sveta	Ruka - štúdia
	Výchova k manželstvu a rodičovstvu	4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia
7. Podnety fotografie		Fotografická reportáž
11. Tradície a podnety remesiel		Remeslá a odevy. Podnety čipkárstva
5. Škola v galérii		Obraz a slovo
Environmentálna výchova	2. Možnosti zobrazovania videného sveta	Zobrazovanie krajiny Zobrazovanie priestoru
	11. Tradície a podnety remesiel	Remeslá a odevy. Podnety čipkárstva.
	13. Podnety poznávania sveta	Figúra zvierat'a, rastlina
Mediálna výchova	7. Podnety fotografie	Fotografická reportáž
	8. Podnety filmu a videa	Námet na scenár
	9. Elektronické média	Zobrazenie priestoru - morfing
	10. Podnety dizajnu	Dizajn výrobku
Multikultúrna výchova	1. Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Zámer a náhoda
	2. Možnosti zobrazovania videného sveta	Priestor v architektúre
	4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Renesancia v Európe
	11. Tradície a podnety remesiel	Remeslá a odevy. Podnety čipkárstva – iné kultúry
Ochrana života a zdravia	13. Podnety poznávania sveta	Ruka človeka, firúra zvierat'a, rastlina

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
L. ČARNÝ	Výtvarná výchova 7. ročník základných škôl
	Edukačné CD s vizuálnymi materiálmi a metodickými radmi
	odborná literatúra z oblasti výtvarného umenia volená podľa vyučovacej témy
	časopisy, internet
	CD prehrávač, dataprojektor, notebook

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.